

Míněné (= intentum) / Intentum (= míněné)

Platón nechává ve Faidrovi Sókrata argumentovat ve prospěch nadřazenosti mluveného slova nad psaným (toho se někteří autoři dovolávají také s odkazem na Platónův 7. list a pokoušejí se „nově“ číst všechny známé dialogy s ohledem na tzv. nepsané učení, viz např. T.A.Szlezák a G. Reale). Ovšem argumenty, platně orientované na to, že psaný text se nemůže „bránit“ proti nesprávnému pochopení, mohou být prakticky stejně použity na mluvené slovo, jenom s tím rozdílem, že nemluvně se nejprve musí naučit mluvit (a živě komunikovat s živým protějškem), zatímco číst se může učit až později a za předpokladu, že se v jazyce už trochu zdomácnělo. Důraz na výuku a živé slovní poučení je jistě odůvodněn, ale vlastním problémem je „pravost“ takové výuky a „správnost“ takového poučení. Konec konců samy zvuky při živém rozhovoru „neobsahují“ svůj smysl op nic víc než grafická znaménka psaného nebo tištěného textu. Právě proto je třeba s jistou opatrností přistupovat k srovnávání mluveného slova s psaným nebo tištěným. Vposledu nejde o jednoznačnou přednost jednoho před druhým; v něčem je důležitější psané slovo, zatímco v něčem jiném zase živé oslovení. Důležitost psaného textu a vůbec písma je zřejmá už z toho, že se obecně vynález písma v různých starých společnostech a civilizacích považuje za doklad jejich pokročilosti a vyspělosti. A význam psaného textu se stal ještě důležitějším, když došlo k vynálezu pojmů a pojmovosti. Od té doby se stávalo stále zřejmějším, že nejde ani o pouhé vyslovení myšlenky, ani o její psané zaznamenání, nýbrž o myšlenku samu. A navíc se ukazuje, že dokonce nejde na prvním místě ani o myšlenku myslící (cogitatio cogitans), nýbrž především o myšlenku myšlenou (cogitatio cogitatum), nebo ještě přesněji formulováno, o její „intentum“, tj. o to, co tou myšlenkou bylo myšleno (a nikoli jakým způsobem a v souvislosti s jakými jinými myšlenkami to bylo myšleno). Přitom zůstává zajisté mimo veškerou pochybnost, že k takovému „intentum“ se nikdy nemůžeme „dostat“ jinak než v rámci jazyka resp. nějaké formy jazykové komunikace (a ovšem také v bližších i vzdálenějších kontextech myšlenkových).

(Písek, 051021-1.)